

Keramisch Museum Goedewaagen

Streekdrachttegels van De Distel

De economische bloei van het Keizerrijk Duitsland na 1870 – mede veroorzaakt door Franse herstelbetalingen na de nederlaag in de Pruisisch-Franse oorlog van dat jaar – leidde niet alleen tot een sterke participatie van Duitse ondernemers in de Nederlandse industriële revolutie en in de economische bloei sindsdien. De nieuwe welvaart in Holland zorgde vanaf de jaren 90 van de 19^e eeuw ook voor een werkelijke ‘boost’ voor kunst en cultuur. Architectuur en kunstnijverheid profiteerden hiervan. Jonge ondernemers stichtten onder meer keramiekfabrieken – de geboorte ook van de Nederlandse Nieuwe Kunst. In Amsterdam was het Jac. M. Lob die in 1894 in de 1e Jan Steenstraat zijn Plateel- en Tegelbakkerij De Distel stichtte met als artistiek bedrijfsleider Cornelis de Bruin. Lob had in de Porseleinfabriek van Sèvres bij Parijs stage gelopen. Dankzij zijn uitstekende zakelijke instincten en niet te vergeten zijn in moderne termen gemeten uitstekende marketing en PR, kreeg De Distel vanaf 1898 ook internationaal voet aan de grond. Vanuit de Pijp verhuisde het bedrijf in dat jaar ook naar een veel grotere fabriekslocatie aan de Nieuwe Lijnbaans-gracht achter de Sarphatistraat (nu Roeterseiland) met een uitstekende logistieke verbinding naar het oostelijk havengebied. Voor zijn ontwerpen trok Lob jonge kunstvakstudenten aan die als free-lancer met het maken van ontwerpen en het uitvoeren van faïence-schilderwerk konden bijverdienen. En het was De Bruin, een werkezel bij uitmuntendheid die nadat hij door professor Allebé van de Rijksacademie weggestuurd was met de woorden dat zijn manier van schilderen beter geëigend was voor de faïencebeschildering, die in de periode tot het voorjaar van 1903 als inventor van modellen en decors honderden ontwerpen aanleverde. Daar waren ook commercieel goed doordachte souvenirs als de streekdrachttegels bij. Veel, heel veel motieven waren geënt op de dracht van Volendam, toen een toeristische trekpleister bij uitstek. Een serieontwerpen was direct afgeleid van kleurenlitho's die de Antwerpse kunstenaar Henri Cassiers (1858-1944) maakte naar aanleiding van zijn bezoeken aan Holland – zie ook zaal 2. Wanneer precies de eerste streekdrachttegels bij De Distel gemaakt werden, staat nog niet vast. Zeker is wel dat De Distel meer dan welke andere Nederlandse aardewerkfabriek streekdrachttegels uitvoerde. In 1904 werden al 24 verschillende motieven voor 15 bij 15 tegels gecatalogiseerd. Op zichzelf al is die catalogus een unieke bron voor de Nederlandse drachten.

Het Keramisch Museum Goedewaagen brengt in de vorm van de collectie van Bert-Jan Baas Nederlands grootste museale overzicht van deze bijzondere productie. Zie ook: Bert-Jan Baas, ‘Streekdrachttegels’, in: Tegels 33, 2005, p. 30-37.